

Rozsudek Nejvyššího soudu ČSR ze dne 24.04.1974, sp. zn. 1 Cz 23/74, ECLI:CZ:NS:1974:1.CZ.23.1974.1

Číslo: 2/1976

Právní věta: Při úvaze o tom, zda rozvedený manžel je schopen sám se živit (§ 92 odst. 1 zák. o rod.), nelze zásadně přihlížet k tomu, že pobírá sociální důchod, který je mu přiznán z toho důvodu, že jeho výživa není zabezpečena výživným od jiných osob. 1)

Soud: Nejvyšší soud České soc. rep.

Datum rozhodnutí: 24.04.1974

Spisová značka: 1 Cz 23/74

Číslo rozhodnutí: 2

Číslo sešitu: 2-3

Typ rozhodnutí: Rozsudek

Hesla: Důchod, Příspěvek na výživu rozvedeného manžela, Výživa jiných osob, Výživné, Výživné mezi manžely

Předpisy: 94/1963 Sb. § 92 121/1975 Sb. § 45

Druh: Rozhodnutí ve věcech občanskoprávních, obchodních a správních

Sbírkový text rozhodnutí:

Manželství navrhovatelky a odpůrce bylo rozvedeno v roce 1968 a návrhem podaným u soudu 15. 4. 1970 se navrhovatelka domáhala, aby odpůrce byl uznán povinným přispívat na její výživu měsíčně částkou 500 Kčs.

Rozsudkem okresního soudu v Opavě byl odpůrce uznán povinným platit navrhovatelce příspěvek na výživu ve výši 300 Kčs měsíčně od 15. 4. 1970. K odvolání odpůrce byl tento rozsudek změně rozsudkem krajského soudu v Ostravě tak, že návrh na přiznání příspěvku na výživu byl zamítnut.

Nejvyšší soud ČSR rozhodl o stížnosti pro porušení zákona, kterou podal generální prokurátor ČSR, tak, že oběma uvedenými rozsudky soudů obou stupňů byl porušen zákon.

Z odůvodnění:

Soud prvního stupně opřel své rozhodnutí o posudek okresní posudkové komise sociálního zabezpečení v P. z 27. 4. 1971, kterým byla navrhovatelka uznána plně invalidní ve smyslu ustanovení § 20 odst. 3 zákona č. 101/1964 Sb. 2) Při stanovení výše příspěvku na výživu vycházel soud ze zjištění, že odpůrce, který nemá dalších vyživovacích povinností, má čistý měsíční příjem 2032 Kčs a jeho manželka vydělává 1200 Kčs měsíčně.

Odvolací soud vyžádal posudek krajské posudkové komise sociálního zabezpečení v P. Tento posudek z 2. 9. 1971 vyzněl v tom smyslu, že zdravotní stav navrhovatelky odpovídá částečné invaliditě podle ustanovení § 20 odst. 4 zákona č. 101/1964 Sb. 3) a že navrhovatelka je schopna vykonávat lehčí manuální práce nebo nenáročnou administrativní práci ve zkráceném pracovním úvazku. Na základě tohoto posudku dospěl soud druhého stupně k závěru, že pro období od 14. 4. 1970 do 2. 9. 1971 je možno navrhovatelku považovat za osobu odkázanou výživou na odpůrce, že však v té době byly její osobní potřeby kryty sociálním důchodem, který pobírala v částce 445 Kčs měsíčně; po 2. 9. 1971 byla pak navrhovatelka schopna uhradit své potřeby vlastním výdělkem.

Podle ustanovení § 37 odst. 1 zákona č. 101/64 Sb. 4) může být přiznán sociální důchod při splnění dalších zákonem požadovaných předpokladů potřebným občanům, při čemž se podle ustanovení § 27 odst. 1 vyhlášky č. 102/64 Sb. 5) za potřebného považuje ten občan, jehož výživa není zabezpečena vlastními příjmy nebo výživným od jiných osob. Podle ustanovení § 27 odst. 3 citované vyhlášky 6) se k vyživovací povinnosti podle zákona o rodině (zákon č. 94/1963 Sb.) nehledí, jestliže by jejím plněním byla ohrožena slušná životní míra povinného nebo příslušníků jeho rodiny.

Sociální důchod je tedy podpůrnou dávkou, na niž není právní nárok a již stát v zájmu společnosti zabezpečuje, aby žádný občan nezůstal bez prostředků k obživě. Není účelem sociálního důchodu, aby stát přejímal touto formou povinnosti těch osob, které mají vyživovací povinnost podle zákona o rodině a jsou tuto svoji povinnost schopni plnit.

Při úvaze o potřebnosti rozvedeného manžela požadujícího příspěvek na výživu podle ustanovení § 92 odst. 1 zák. o rod. nelze tedy zásadně přihlížet k tomu, že oprávněnému byl poskytnut sociální důchod, který řeší jeho situaci jen dočasně do doby, než bude rozhodnuto o nároku na výživné podle zákona o rodině. Opačný názor by vedl k nežádoucím důsledkům, jestliže na jedné straně by bylo společností poskytnuto zabezpečení potřebnému občanu jen proto, že zůstal bez prostředků, a na druhé straně by tato skutečnost měla bránit tomu, aby bylo rozhodnuto o jeho nároku na výživné, jenž byl právem uplatněn.

Pokud jde o výši příspěvku na výživu podle ustanovení § 92 odst. 1 zák. o rod., není ovšem dána souvislost s předpisy o sociálním zabezpečení. Výši nároku podle citovaného ustanovení vymezují na jedné straně schopnosti a možnosti povinného, na straně druhé výše nákladů na nutnou výživu ve smyslu ustanovení § 92 odst. 1 zák. o rod., při čemž ovšem nutnou výživou nelze rozumět jen výživu ve vlastním slova smyslu, ale též uspokojení dalších nezbytných životních potřeb. Nesprávný je tedy závěr odvolacího soudu, že míra nezbytné výživy navrhovatelky je vyjádřena sociálním důchodem, který jí byl poskytnut, a že není proto důvodu uložit odpůrci, aby příjem žalobkyně doplnil na částku odpovídající hlediskům ustanovení § 92 odst. 1 zák. o rod. ve spojení s ustanovením § 96 zák. o rod.

Také závěr odvolacího soudu, že navrhovatelka byla schopna od 2. 9. 1971 samostatně se živit, není podložen náležitým skutkovým zjištěním. K posouzení otázky potřebnosti oprávněného podle ustanovení § 92 odst. 1 zák. o rod. je třeba zjistit vedle jeho pracovní schopnosti také to, zda má konkrétní možnost nastoupit do zaměstnání s perspektivou výdělku v takové výši, která postačí ke krytí jeho nezbytných nákladů. Nelze se tedy spokojit zprávou příslušného ONV, jaká místa odpovídající zdravotnímu stavu navrhovatelky by byla k dispozici, ale bylo třeba dotazem u organizace (v daném případě u n. p. T. v B.) zjistit, zda a od kdy by bylo možno pracovní zařazení navrhovatelky za podmínek uvedených v závěru krajské posudkové komise sociálního zabezpečení v P. realizovat a jakého výdělku by mohla dosáhnout.

Stejně tak rozhodnutí soudu prvního stupně, pokud jím výše příspěvku na výživu navrhovatelky byla stanovena částkou 400 Kčs měsíčně, spočívá na nedostatečně zjištěném skutkovém stavu oprávněné potřeby navrhovatelky, ale zejména možností a schopností odpůrce. Jde zejména o zevrubné zjištění jeho výdělkových a majetkových poměrů, neboť teprve na jejich základě bude mít soud možnost

posoudit, jaká částka bude v daném případě přiměřená z hledisek ustanovení § 92 odst. 1 a § 96 odst. 1 zák. o rod.

Z toho, co bylo uvedeno, vyplývá, že soud druhého stupně při rozhodování vycházel z nesprávného právního názoru a soudy obou stupňů pak rozhodly na základě neúplně zjištěného skutkového stavu. Porušily tím zákon v ustanoveních § 6, § 120 odst. 1 a § 153 odst. 1 o. s. ř. (soud druhého stupně i v ustanovení § 220 odst. 1 o. s. r.) v souvislosti s ustanoveními § 92 odst. 1 a § 96 odst. 1 zák. o rod., soud druhého stupně pak dále i ve vztahu k ustanovením § 37 zákona č. 101/1964 Sb. a § 27 vyhlášky č. 102/1964 Sb.

Důvodné stížnosti pro porušení zákona bylo proto vyhověno (§ 242 odst. 1 o. s. ř.).

- 1) Viz nyní § 28 vyhlášky č. 128/1975 Sb.
- 2) Srov. nyní § 25 odst. 3 zákona č. 121/1975 Sb.
- 3) Srov. nyní § 25 odst. 4 zákona č. 121/1975 Sb.
- 4) Srov. nyní § 45 odst. 1 zákona č. 121/1975 Sb.
- 5) Srov. nyní § 28 vyhlášky č. 128/1975 Sb.
- 6) Viz nyní § 28 odst. 3 vyhlášky č. 128/1975 Sb.